

Bad Sillanpää olennaisempi kuin Korpilampi

Sami Outinen: Sosialidemokraattien tie kansantalouden ohjailusta markkinareaktioiden ennakointiin. Työllisyys sosialidemokraattien politiikassa Suomessa 1975–1998. Into 2015. 401 s. ISBN 978-952-264-419-0.

Sami Outisen väitöskirja on ansioikas, koska se käsittelee kotimaisen ja kansainvälisen poliittisen historian ja politiikan tutkimuksen kannalta mielenkiintoista ajanjaksoa ja tutkimusongelmaa. Ansiona on pidettävä tekijän paneutumista laajaan kotimaiseen ja kansainväliseen kirjallisuuteen, monipuoliseen painettuun alkuperäisaineistoon ja selkeästi rajattuun, mutta

työläiseen alkuperäisaineistoon. Tekijä on kyennyt paikoitellen osoittamaan aiempien jopa vakiintuneiden yleispiirteisten tulkintojen puutteellisuuden ja tuomaan olennaista uutta tietoa. Esitys on pääosin luotettavaa ja laadukasta tutkimusta.

Oma pitkäaikaiseen tutkimukseen pohjaava käsitykseni poliittisesta toiminnasta on kovin toisenlainen kuin tämän väitöskirjan tulkinta. Outinen näkee strategisia valintoja ja linjauksia, suuren puolueen kykyä vaikuttaa yhteiskunnalliseen kehitykseen. Väitöskirjan tulkinta korostaa yhden keskiuuren ja ajoittain oppositiossa olleen puolueen vaikutusta yhteiskunnan, talouden ja työllisyyden kehitykseen. Voimavektorin suunta on siis puolueesta yhteiskuntaan, talouteen ja työllisyyteen. Eivätkö talouden suhdannevaihtelut ja rakennemuutokset maailmalla ja kotimaassa heiluttele enemmän Suomen puolueita kuin pieni SDP näitä suhdanteita ja rakenteita?

Voi myös epäillä, ettei SDP ollut edes suomalaisessa talous- ja työllisyyspolitiikassa niin vaikutusvaltainen, päättäväinen ja vahva kuin tämän väitöskirjan tulkinnat esittävät. Esimerkiksi Keskustapuolueen (myöhemmin Suomen keskustan) vahvat sisä-, talous- ja rakennepoliittiset valta-asemat jäävät tällaisessa tarkastelussa enemmän tai vähemmän katveeseen. Tekijän aiheen rajausta voi pitää sikäli ongelmallisena, että SDP uusi periaateohjelmansa puoluekokouksessa vuonna 1999, mikä mainitaan vain ohimennen alaviitteessä työn johdopäätösluvussa.

Teoksen rakenne on sikäli ongelmallinen, että pääkäsitteilylukuja on vain kolme. Näin itse tekstissä olevat käänteet, muutokset ja hienojakoisempi analyysi eivät nouse riittävästi esiin. Outisen ansioksi on luettava analyysin tarkkuus näiden päälukujen sisällä. Toisaalta tekijä vetee mutkia suo-

riksi johtopäätösluvussa, tiivistelmässä ja englanninkielisessä abstraktissa.

Tekijä olisi voinut usein rohkeammin ja selkeämmin korostaa niitä tutkimushavaintojaan ja tulintojaan, joissa hän perustellusti päätyy uusiin tuloksiin. Olisi ollut kohtuullista, että esimerkiksi minun ja monen muun tulkintoja SDP:n talouspoliittisesta käänteestä keväällä 1977 olisi selkeämmin osoitettu puutteelliseksi. Itse korostin maaliskuussa pidettyä puolue-neuvoston kokousta, kun taas Outinen korostaa perustellusti tammi-kuun puoluetoimikunnan kaksipäiväistä kokousta Siuntion kylpylässä eli ”Bad Sillanpäässä”, joka on Kalevi Sorsan viittaus vuonna 1959 järjestettyyn Saksan sosialidemokraattien Bad Godesbergin puoluekokoukseen. Bad Godesbergissa SPD hyväksyi puolueohjelman, joka otti etäisyyttä marxilaisuuden dogmeihin ja suhtautui markkinatalouteen myönteisesti.

Tekijä hahmottaa johdantoluvussa melko laveasti tutkimuksellisia ja teoreettisia taustoja ja kysymyksenasetteluja. Kaikkia Outisen asettamia kunnianhimoisia tutkimustehtäviä ei juuri kukaan tutkija kykene yhdessä tutkimuksessa tai tässä tutkimuksessa käytetyn lähteaineiston pohjalta toteuttamaan. Tekijä onkin ansiokkaasti tyytynyt pääosin olennaisesti niukempaan tutkimuskysymykseen. Hän on keskittynyt SDP:n työllisyyspoliittisen ohjelmapihunan, aihepiiriin liittyvän aatteellisen ja ideologisen keskustelun, työllisyys- ja talouspolitiikan konkreettisen suunnittelun ja konkreettisen päätöksenteon kehitykseen ja keskinäisiin jännitteisiin mielenkiintoisella ja hedelmällisellä tavalla.

Teoksessa on tilastoliite, joka täydentää ja luo pohjaa yleispiirteiselle työllisyys-, rakenne- ja talouskehityksen tarkastelulle. Tutkimuksen lähde- ja kirjallisuuspohjasta voi todeta, että laaja kansainvälinen kirjallisuus on muuten käsit-

tääkseni hyvin huomioitu, mutta pidän puutteena sitä, ettei Göran Thernbornin kirjaa *Why Some Peoples are More Unemployed than Others* (1986) ole huomioitu.

Erityisenä ansiona voi pitää sitä, että aivan tutkimuksen loppuvaiheessa ilmestyneet Paavo Lipposen muistelmat ja Erkki Tuomiojan päiväkirjat on otettu huomioon. Puutteena taas on, ettei Tuomiojan vuoden 1980 pamflettia *Vaihtoehdotoman demokratian kritiikki* ole lainkaan huomioitu.

SDP:n työllisyys- ja talouspoliittisten kiistojen ajoittaiseen kärjistymiseen olisi saanut lisää tarkkuutta paneutumalla Keijo Liinamaan muistivihkojen päiväkirjamerkintöihin ja pohdintoihin. Käytetystä aineistosta olisi voinut nostaa esiin Tanskan sosialidemokraattien kokemusten, valintojen ja ristiriitojen pohdinnan SDP:n puoluetoimikunnassa 1970-luvun lopulla.

Tutkimuksen kannalta kahdesta talouspoliittisesta oppisuunnasta on uusliberalismi esitelty jo johdantoluvussa tiivistetysti ja selkeästi. Puutteena tosin voi pitää sitä, että oppirakennelmaan olennaisesti kuuluva negatiivinen tulovero tulee esiteltyä vasta paljon myöhemmin käsittelylukujen yhteydessä sivuilla 178–179 ja myöhemmin. Tämä puute voi johtua siitä, ettei uusliberalismin esittely perustu sen omiin pääteoksiin vaan pikemminkin uusliberalismin kriitikoiden kiteytyksiin. Esimerkiksi Milton ja Rose Friedmanin *Free to Choose: a Personal Statement* -teos vuodelta 1980 olisi auttanut kiteytyksen laadinnassa. Keynesiläisyys on toinen talouspoliittinen oppirakennelma, joka on työssä vahvasti esillä. Onkin hämmäntävää, että sen tarkempi kuvaus on kahdessa osassa vasta sivuilla 66 ja 102.

Outisen näkemykseen SDP:n ja SAK:n sosialidemokraattisen ryhmän vahvasta vaikutuksesta Suomen yhteiskuntapolitiikkaan on varmasti osaltaan vaikuttanut se,

että esimerkiksi talousneuvoston pöytäkirjat, komiteamietinnöt ja virkamiesvalmistelun lähdeaineistot ovat jääneet tarkastelussa sivummalle.

Tekijä nostaa mielenkiintoisella tavalla aatteelliseksi ja talouspoliittiseksi käänteeksi SDP:n puoluetoimikunnan Siuntion kylpylässä käymän vaalianalyysin pohjalta tekemät poliittiset johtopäätökset ja uudelleenarviot. Sami Outinen tekee uskottavan ja perustellun tulkinnan olennaisesta käänteestä. Outinen korostaa tietoista toimintaa ja päättäväisyyttä ”Bad Sillanpää” -tulkinnoissaan.

Sami Outisen väitöskirja avaa uusia latuja Suomen poliittisen historian ja suomalaisen sosialidemokratian tutkimukseen. Laaja kotimainen ja kansainvälinen lukeneisuus on yhdistynyt eräiden keskeisten – volyymiltaan hyvin runsaiden – aineistojen perusteelliseen läpikäymiseen. Tämä on tuottanut uusia tietoja ja tulkintoja. On varmaa, että suomenkieltä osaavat Suomen ja Euroopan sosialidemokratian kehitykseen vuosina 1975–1998 paneutuvat tutkijat joutuvat paneutumaan huolellisesti tähän teokseen. Siitä on heille paljon apua ja hyötyä.

FT, YTT, DOSENTTI TAPIO BERGHOLM
HELSINGIN YLIOPISTO,
IITA-SUOMEN YLIOPISTO